

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrť leta 1 gold., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrť leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani 4. aprila 1883.

Obseg: O porabi šote. — Ali prinaša posamezno gozdno drevje vsako leto seme in koliko mora dotično drevo staro biti, da je za to sposobno? — Sadno drevo in normalna starost njegova v posameznih plemenih, njega glavni deli in njihovo delovanje. (Dalje.) — Ožemnica za surovo maslo. — Razdelitev državnih plemenskih bikov. — Sadjereja v gozdu. — Kako obvarovati vsajeno gozdno drevje, da ga srnjak ne pokonča. — Tehnično poročilo k projektu o izsuševanju ljubljanskega močvirja. (Dalje.) — Govor poslanca Hausnerja v 271. seji zbornice poslancev 28. februarja o proračunski razpravi. — Spomini na veliko slavlansko romanje v Rim leta 1881. (Dalje.) — Slovtvo. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.

O porabi šote.

Nemško društvo zoper oneĉiſtenje rek, zemlje in zraka imelo je 20. in 21. oktobra 1882. l. v Brunšviku svoj peti občni zbor, v katerem se je med drugimi reĉmi obravnavalo o rabi šote (Torf) za steljo. Gledé na veliko vaŹnost šote pri nas v bliŹini moĉvirja in kot predmet Źivahne trgovine se mi vmestno zdi, nekoliko toĉek tega obravnavanja objaviti ĉastitim ĉitateljem „Novic“.

Zlasti na severnem Nemškem, kjer je mnogo moĉvirne zemlje in se šota celó visoko na gorovji nahaja, so se v zadnjem ĉasu mnogi ugodni predsodki za oceno šote za zemljedelce in tudi za znanstvene smotre uvaŹevali. Šota rabi se veĉinoma kot stelja Źivini. 100 delov šote zna vsrkati tekoĉine 700 do 800 delov, bo-deĉi duh amonijaka v kravjih ali konjskih hlevih, in tudi smrad v stranišĉih zgine pri rabi šote. Stelja iz šote, to je smlete, ugaja hlevom, cela pa, to je v kosih, stranišĉem. Pri rabi šote za stranišĉa gine delavcem vsaka nevarnost, prebivalcem hiše pa nadleŹnost. Stelja pa je velike vaŹnosti za poljedelstvo, ker se dá lahko v kompost premeniti, in mali poskusi so pokazali ugodni rezultat ter celó opešano zemljo zboljšali. Vrhu tega se šota porabi pri ledenih kletih (Eiskeller) kot izpolnitev mesto Źaganja ali peska, dalje pri zlaganju blaga in celó pri izdelovanji papirja.

Razumljivo je, da se je nekaterih poprijela misel, kako šoto rabiti za oĉiſĉenje mest tem bolj, ker se je uŹe leta poskuševalo, je li mogoĉe z zmešanjem šote s ĉloveškimi odpadki odvrniti oneĉiſtenje zemlje, in ti poskusi dali so najpovoljnejši vspeh. Za mesto Brunšvik na pr. bi bilo treba 81.000 centov šote v ceni 125.000 mark, in iz vsacega centa dobilo bi se 8 centov gnoja v ceni po 0.35 mark; stroški bi tedaj znašali le 0.40 mark ali po naše 24 soldov na vsako glavo prebivalstva. Tudi v fabrikah so se taki poskusi naredili in prav dobro celó z dobiĉkom se obnesli.

Tedaj, rojaki, prevdarite to reĉ, zna biti, da vam njega dni donese veĉ dobiĉka nego sedaj, ko šoto uporabljate le za kurjavo.

F. R.

Ali prinaša posamezno gozdno drevje vsako leto seme in koliko mora dotično drevo staro biti, da je za to sposobno?

Ker se nam je to vprašanje od veĉ strani stavilo in je za vsacega gospodarja velike vaŹnosti, naj nam bode dovoljeno na tem mestu odgovoriti.

Bukovo semensko leto je v gorkih krajih na 5, v mrzlih na 7 let. V gošĉi rastoĉe bukve so za to še le v 70—80. letu sposobne, na prostem se nahajajoĉe nekaj let poprej.

Hrast cvete vsako leto, pa ne prinese zmirom sadú. Na 5 let je navadno Źelodovo leto; sicer je pa vsako leto, ako je ugodno poletje, nekoliko Źeloda.

Breza daje vsako leto obilo semena, mora pa 30 do 40 let stara biti.

Jelša v starosti 40 let prinaša pogostoma in obilo semena.

Gaber daje, ko je 30—40 let star, skoro vsako leto seme.

Javor, jesen, brest, topol in lipa dajejo skoraj vsako leto nekaj semena.

Jelka (hoja) v starosti 70 let prinaša vsako leto seme.

Smreka. Semensko leto je na 5—6 let. Posamezne smreke pa vsako leto seme prinašajo, ko so dopolnile 60—70 let.

Bor ima v starosti 40—50 let vsako drugo leto seme.

Ĉestokrat posekujejo posamezni gospodarji drevje v svojih deleŹih, pusté sem ter tje kako mlado Źibo (hojo ali bukev) in menijo, da se bode izsekani gozdni del zopet sam zarastel. Okrajni logar to opazi, ovadi gospodarja gospóski in ta ga kaznuje. Zakaj? Zato, ker je nastala goliĉava in se pušĉene mlade Źibe ne smatrajo za semenske. Ĉe se hoĉeš kazni ogniti in dobro gospodariti s svojim gozdom, pusti na oralu, ako ni spodaj zadosti krepkega zaroda, po 40 semenik. Te semenke ne smejo na kupu, ampak po deleŹu raztresene rasti. To zarad tega, da se mladi zarod enakomerno razdeljeno zaplodi.

Gleda naj se tudi na to, da se ne bode sekalo pod mero, to se pravi, Źilovje je uradno prepovedano pod